

Le Monde: ara és l'hora de la veritat

El nomenament de Jean-Marie Colombani representa el retorn d'un periodista a la direcció

— Rafael Jorba —

El 4 de març, l'assemblea general d'associats de *Le Monde*¹ va elegir Jean-Marie Colombani com a nou director-gerent del diari. Un periodista tornava al capdavant de *Le Monde* després d'una etapa de tres anys en la qual el diari havia estat dirigit per un economista. Jacques Lesourne havia dimitit l'11 de febrer, dos anys abans de la fi del seu mandat, després d'haver-se deteriorat la seva relació amb la societat de redactors del diari i d'haver vist com el seu pressupost per l'any 1994 era aprovat "amb reserves".

Aquest canvi precipitat a la cúpula de *Le Monde* representava el final de l'experiència de redreçament encarregada a un economista i la tornada d'un periodista a la direcció d'un diari que es defineix, des de la seva fundació, com "el primer diari de periodistes" de França. La polèmica de fons, amb la crisi econòmica com a referent, és tòpica. Es tracta de saber qui està en millors condicions per garantir el futur d'un diari: els periodistes que el fan o el gerent que s'encarrega de vendre'l i d'assegurar-se la rendibilitat? L'elecció de Colombani, antic cap del servei polític i fins ara redactor en cap, representa l'hora de la veritat per a la redacció.

Vegem-ne les raons dels uns i dels altres... El dia 11 de febrer passat, en un article titulat "Les raons d'una dimissió", l'economista Lesourne explicava que "des de la tardor comencen les maniobres, grans o petites, al voltant de la meua successió, i alguns dels meus col·laboradors són objecte de pressions discretes perquè es concretin". Les "maniobres" contra Jacques Lesourne no eren altra cosa, segons la redacció, que el temor que el director comprometés la independència del diari per tal de garantir-ne la solidesa financera. El mateix Lesourne confessa en el seu article de comiat que "el diari travessa per un període difícil" i que "en tres anys, de 1990 a 1993, els nostres ingressos publicitaris han disminuït un 56%. Només representen el 23% del nostre volum de negocis, contra el 44% de fa quatre anys". La solució que proposa: "Es tracta ara de definir per a *Le Monde* una estratègia de desenvolupament a mig termini i una transformació de l'estructura del seu capital que, tot i garantint la independència de la redacció, doti el diari dels fons propis necessaris i d'un model de funcionament raonable". És a dir, clar i català: el diari ha de buscar nous accionistes exteriors i la redacció ha de perdre pes en el seu control accionarial de la societat. "Les condicions no em semblen actualment idònies per tal que jo pugui tirar endavant aquesta tasca en condicions d'autoritat suficients", conclouia Lesourne. La societat de redactors de *Le Monde*, controlada pels homes de Colombani, agafava el relleu.

84% dels vots

El 4 de març, Jean-Marie Colombani era elegit nou director-gerent, amb el 84% dels vots del total d'associats, i plantejava una estratègia radicalment contrària a la del director sortint: per tal de salvar econòmicament *Le Monde*, cal

(1) El capital de la SARL *Le Monde* està repartit així: Associació Hubert Beuve-Méry (32,26%), Societat de Redactors (32,26%), Societat de Quadres (5,10%), Societat d'Empleats (4,11%), Societat de Lectors (11,30%), *Le Monde-Empresa* (8%).

— L'actuació del nou cap del diari es mesurarà, al capdavant, pel mateix criteri que l'anterior: l'augment de la tirada —

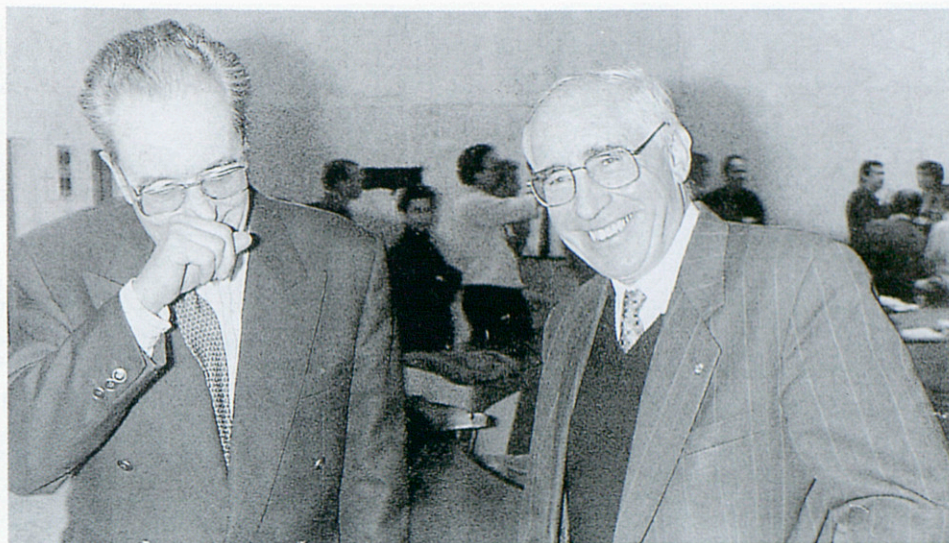

primer garantir-ne la qualitat redaccional i donar un pas endavant en els continguts informatius. El projecte de Colombani era desenvolupat per ell mateix en un article en primera pàgina titulat "Reptes". "Mig segle després del seu naixement, *Le Monde* està obligat a rebutjar la inèrcia. Cal que es mogui, que es mobilitzi, que avanci: en una paraula, que canviï. Si no ho fa, serà vençut. Vençut per tots aquells que des de la seva creació el consideren una excepció intolerable". Colombani entrava amb força, i ho feia recordant la "doble excepció" de *Le Monde*: la intel·lectual —com a diari de periodistes, poc complaent envers els poders— i la social, la d'una empresa en la qual l'accionariat és obert al personal i on els assalariats tenen un paper decisiu. Colombani reconeixia tot seguit els déficits econòmics exposats per Lesourne, però proposava una teràpia radicalment diferent per als mals del diari: "És una falsa recepta pensar que cal només, per tal de redreçar-nos, fer entrar capitals sense que nosaltres mateixos tinguem un projecte. Els capitals —és la llei del mercat— tenen el seu preu: en termes de poder i de control". Abans que diners, calen idees i projectes nous.

La batalla de cada dia

L'aposta de Colombani és, des d'aquesta òptica, la inversa que la feta pel director-economista: "Cal situar d'entrada *Le Monde* sobre els rails reunint tota l'empresa, totes les persones, al voltant d'una mateixa ambició, la de la batalla de cada dia". El director-periodista anunciava així que el mes de desembre "un nou" diari veuria la llum, "que serà a la vegada el mateix i un altre", i que, paral·lelament, es "recapitalitzaria" la societat "sense atemptar" contra la seva independència. "Recreçar el diari *Le Monde* per tal de redreçar més bé l'empresa", heus aquí resumida la nova estratègia de Colombani.

"Per tal d'aconseguir-ho, ens caldrà superar tres reptes", argumentava, i els enumerava: "Un repte econòmic, que és també un repte financer (amb el reforçament dels nostres fons propis), i també un repte social, de diàleg i de concertació. Un repte professional que trobi l'excel·lència i l'ambició de *Le Monde*, imposant el seu rigor i la seva diferència en el paisatge mediàtic... I, finalment, un repte democràtic, perquè es tracta també del paper de la premsa escrita en les nostres societats que, contra la dictadura del temps real, de la immediatesa i de la instantanietat, permeti la distància i la perspectiva, doni temps per a l'anàlisi i la reflexió". Colombani, com a periodista de soca-rel, acabava amb un cant a la professió i tocant la fibra sensible de la redacció: "Ara més que mai, en aquest final de segle complex i obscur, trasbalsat per esdeveniments

inesperats dels quals tot home responsable és alhora actor i espectador, aquesta batalla és la dels esperits lliures". Colombani, autor de mitja dotzena de llibres sobre la política francesa, l'últim dels quals es titula *Sobreviurà l'esquerra als socialistes?*, caldrà que demostrï ara si *Le Monde* serà capaç de sobreviure a les seves nobles ambicions. Perquè si de la lectura dels arguments del director sortint, Jacques Lesourne, se'n desprenia un excés de temptacions "economicistes", les tesis de Jean-Marie Colombani estan amaraes, al meu entendre, d'un excés de "teoricisme". Cal esperar, això no obstant, que la nova etapa de *Le Monde*, i allò que aquest simbòlic diari representa per a tots els periodistes, sigui reeixida. El seu fracàs representaria el final de la "doble excepció" —redaccional i laboral— del diari, i donaria arguments a les persones que, com el director sortint, defensaven una "transformació de l'estructura del seu capital", és a dir, l'entrada de *Le Monde* en allò que és la norma en el conjunt de la premsa europea. *Le Monde* ha estat fins ara l'excepció a la regla, i fóra bo que continués sent-ho. Cal, però, per tal d'aconseguir-ho, que Colombani i el seu equip toquin de peus a terra: que els periodistes facin la reforma. Si no, vindrà un altre economista i farà la ruptura: del model i de la independència del diari. Es podria dir, llavors, que el periodisme ja no és el que era. La veritat, però, és que potser mai no ha estat el que era. L'antagonisme entre la visió "economicista" d'un diari i l'aposta redaccional deixa, a vegades, fora de joc el gran protagonista: el lector. Les xifres de l'OJD francesa donen una dada objectiva: la difusió de *Le Monde* va baixar l'any 1993. Amb una tirada mitjana de 487.085 exemplars, el diari va vendre 351.706 exemplars diaris, és a dir, el 1,58% menys que l'any 1992. Aquestes són dades que afecten l'etapa de Jacques Lesourne. La del periodista Jean-Marie Colombani es mesurarà, al capdavant, també per l'augment o no de la tirada. Heus aquí el punt en comú entre ambdós directors... ●

Els tres últims directors de *Le Monde*: a dalt, André Fontaine amb Jacques Lesourne, a sota, Jean-Marie Colombani.

— "En aquest final de segle complex i obscur, la batalla principal és la dels esperits lliures" —